

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-101

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2009

(B. Lib. I. Sc. : November - 2008)

**PAPER - BL-101 : FOUNDATION OF LIBRARY AND
INFORMATION SCIENCE**

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
  - (2) Figures to the right indicate full marks.*
-

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) What are various schemes of UNESCO for Development of Libraries ?
- (b) Write functions of RRRLF.
- (c) Enumerate Five Laws of Library Science.
- (d) Library is an agency of Mass Communication. Explain.
- (e) Explain relationship between Library and Society.
- (f) What is the importance of Public Relation in a Library ?

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Discuss role of Libraries in development of Reading Habits.
- (b) What extension activities are provided by the Libraries ?
- (c) "Libraries are Cultural Organisations." Discuss.

Q.3) Write answer in 300 words : (**Any One**)

[15]

- (a) Trace out the history of Library Movement in India.
  - (b) Describe role of Libraries in Cultural Development.
  - (c) Explain Second Law of Library Science.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-101

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

(1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

(2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे द्या : (कोणतेही तीन)

[15]

- (अ) ग्रंथालयाच्या विकासाकरिता युनेस्कोच्या विविध योजना कोणत्या त्यांची नावे लिहा.
- (ब) आर.आर.आर.एल.एफ.ची कार्ये लिहा.
- (क) ग्रंथालय शास्त्राची पाच सूत्रे कोणती ती लिहा.
- (ड) ग्रंथालय हे जनसंज्ञापनाचे माध्यम आहे. स्पष्ट करा.
- (इ) ग्रंथालय व समाज यांच्यातील संबंध स्पष्ट करा.
- (फ) ग्रंथालयात जनसंपर्काचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर द्या : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) वाचनाच्या सवयी विकसित करण्यामध्ये ग्रंथालयांची भूमिका स्पष्ट करा.
- (ब) ग्रंथालयां मार्फत कोणत्या विस्तारित सेवा दिल्या जातात ते स्पष्ट करा.
- (क) “ग्रंथालये ही सांस्कृतिक संस्था आहे.” चर्चा करा.

[3611]-101

3

P.T.O.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) भारतातील ग्रंथालय चळवळीच्या इतिहासाचा मागोवा घ्या.
  - (ब) सांस्कृतिक विकासामध्ये ग्रंथालयाच्या कार्याचे वर्णन करा.
  - (क) ग्रंथालय शास्त्राच्या दुसऱ्या सूत्राचे स्पष्टीकरण लिहा.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-102

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2009

(B. Lib. I. Sc. : November - 2008)

PAPER - BL-102 : LIBRARY ORGANISATION

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
  - (2) Figures to the right indicate full marks.*
-

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three)

[15]

- (a) List Columns of an Accession Register.
- (b) What are the functions of a Good Circulation System ?
- (c) Book Selection through Approval System
- (d) State methods of Acquisition of Books.
- (e) What is Kardex System ?
- (f) What are various methods for Circulation of Periodicals ?

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One)

[10]

- (a) Explain advantages and disadvantages of acquiring Periodicals directly from Publishers.
- (b) Describe different labels pasted on newly acquired books and give their importance.
- (c) State and justify various columns you would suggest for a page in an Accession Register.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One)

[15]

- (a) Explain principles of book selection involved in the motto “The right book, to the right reader, at the right time”.
  - (b) What is meant by Stock Verification ? State various methods of Stock Verification and explain in detail ‘Shelf List’.
  - (c) Describe ‘Three Card System’ of recording periodicals in a Library. Explain how it is superior to any other system of recording periodicals.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-102

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन)

[15]

- (अ) दाखलनोंद वहीच्या रकान्यांची यादी द्या.
- (ब) चांगल्या देवघेव पद्धतीची कार्ये सांगा.
- (क) अंप्रुव्हल पद्धतीमार्फत ग्रंथनिवड
- (ड) ग्रंथ उपार्जित करण्याच्या पद्धती नमूद करा.
- (इ) कार्डेक्स पद्धती म्हणजे काय ?
- (फ) नियतकालिकांच्या देवघेवीच्या विविध पद्धती कोणत्या ते लिहा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) प्रकाशकामार्फत नियतकालिके उपार्जित करण्याचे फायदे व तोटे स्पष्ट करा.
- (ब) नव्याने उपार्जित केलेल्या ग्रंथावर चिकटवावयाच्या विविध चिड्ड्या कोणत्या ते सांगून त्यांचे महत्त्व वर्णन करा.
- (क) दाखलनोंद वहीमध्ये कोणते रकाने असावेत ते सांगून त्यांची आवश्यकता स्पष्ट करा.

[3611]-102

3

P.T.O.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) “योग्य ग्रंथ, योग्य वाचकाला, योग्यवेळी दिला पाहिजे”, या बोधवाक्यातून सूचित होणारे ग्रंथनिवडीचे तत्त्व स्पष्ट करा.
- (ब) ग्रंथसंग्रह मोजणी म्हणजे काय ? ग्रंथसंग्रह मोजणीच्या विविध पद्धतींची नावे देऊन त्यातील ‘स्थान यादी’ पद्धती विस्ताराने स्पष्ट करा.
- (क) ग्रंथालयात नियतकालिकांच्या नोंदी ठेवण्याच्या ‘त्रिपत्र पद्धती’चे वर्णन करा. नियतकालिकांच्या नोंदी ठेवण्याच्या अन्य पद्धतीपेक्षा ही पद्धत कशी उत्कृष्ट आहे त्याचे वर्णन करा.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-103

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2009

(B. Lib. I. Sc. : November - 2008)

PAPER - BL-103 : REFERENCE SERVICES

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
  - (2) Figures to the right indicate full marks.*
-

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three)

[15]

- (a) What is meant by Referral Service ?
- (b) Why Reference Interview is essential in Reference Section of a Library ?
- (c) Explain 'Fact-finding Type Questions'.
- (d) Define the term 'Literature Search'.
- (e) Write definition of the term 'Reference Service'.
- (f) What are the qualities of a Reference Librarian ?

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One)

[10]

- (a) Which Reference Services are provided in a University Library ? Explain.
- (b) Recommend Reference Sources to be purchased in a Public Library. Explain your recommendation with proper justification.
- (c) Explain Reference Interview Technique in Reference Section.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One)

[15]

- (a) Explain, why Reference Service is essential in Libraries ?
  - (b) Describe Theories of Reference Service as described by James I. Wyer and Samuel Rothstein.
  - (c) What are different types of Reference Questions ? Explain them in detail with suitable examples.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-103

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतीही तीन)

[15]

- (अ) रेफरल सेवा म्हणजे काय ?
- (ब) ग्रंथालयात संदर्भ मुलाखातीची आवश्यकता का आहे ते विशद करा.
- (क) 'वस्तुस्थितीविषयक शोध' प्रकारचे प्रश्न म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.
- (ड) 'वाङ्मय शोध' ह्या संकल्पनेची व्याख्या लिहा.
- (इ) 'संदर्भ सेवा' या संकल्पनेची व्याख्या लिहा.
- (फ) संदर्भ ग्रंथपालाचे अंगी कोणते गुण असावेत ते लिहा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) विद्यापीठ ग्रंथालयात कोणत्या संदर्भ सेवा दिल्या जातात ? स्पष्ट करा.
- (ब) सार्वजनिक ग्रंथालयात कोणती संदर्भ साधने खरेदी केली जावीत त्यांची शिफारस लिहा व तुम्ही शिफारस केलेल्या साधनांचे सविस्तर समर्थन लिहा.
- (क) संदर्भ विभागातील संदर्भ मुलाखातीचे तंत्र स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) ग्रंथालयामध्ये संदर्भ सेवेची आवश्यकता का आहे ते स्पष्ट करा.
  - (ब) जेम्स आय. वायर व सॅम्युएल रॉथस्टिन यांनी वर्णन केलेले संदर्भ सेवेचे सिद्धान्त स्पष्ट करा.
  - (क) संदर्भ प्रश्नांचे विविध प्रकार कोणते ? योग्य त्या उदाहरणासह सविस्तर स्पष्ट करा.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-104

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2009

(B. Lib. I. Sc. : November - 2008)

PAPER - BL-104 : INFORMATION SCIENCE

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
  - (2) Figures to the right indicate full marks.*
-

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three)

[15]

- (a) Define the term 'Documentation' as given by Dr. S. R. Ranganathan.
- (b) What is meant by Secondary Periodicals ?
- (c) What are Reviews of Progress ?
- (d) Write a short note on various approaches to Information.
- (e) Write a note on Internet as a Source of Information.
- (f) Explain features of Information

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One)

[10]

- (a) Define 'Documentation' and explain in detail the need for Documentation.
- (b) Explain in detail the methods that can be used for assessing information needs of users.
- (c) What are the barriers that come in the way of free flow of Information ?

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One)

[15]

- (a) Bring out the difference between Documentation Work and Documentation Service.
- (b) Explain with diagram the Information Transfer Chain in modern age.
- (c) Describe with the help of a suitable diagram the process of 'Reorganisation of Information' and explain features of Primary Documents.

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-104

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन)

[15]

- (अ) डॉ. एस. आर. रंगनाथन यांनी दिलेली प्रलेखनाची व्याख्या लिहा.
- (ब) द्वितीयक नियतकालिके म्हणजे काय ?
- (क) प्रगतीचे आढावे म्हणजे काय ?
- (ड) माहितीच्या दृष्टिकोणांवर थोडक्यात टीप लिहा.
- (इ) इंटरनेट हे माहितीचे साधन आहे यावर थोडक्यात टीप लिहा.
- (फ) माहितीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) 'प्रलेखन' या संज्ञेची व्याख्या देऊन त्याची गरज स्पष्ट करा.
- (ब) उपयोजकांच्या माहितीविषयक गरजा ओळखण्याची पद्धती सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
- (क) माहितीच्या मुक्त प्रवाहातील अडथळे सविस्तर स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) प्रलेखन कार्य व प्रलेखन सेवा यातील फरक स्पष्ट करा.
  - (ब) आधुनिक जगातील माहिती हस्तांतरण साखळीचे आकृतीसह स्पष्टीकरण लिहा.
  - (क) 'माहिती पुनर्संघटनांची प्रक्रिया' आकृतीच्या साह्याने वर्णन करा. प्राथमिक माहिती साधनांची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-105

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2009

(B. Lib. I. Sc. : November - 2008)

PAPER - BL-105 : KNOWLEDGE ORGANISATION - A (THEORY)

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

(1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three)

[15]

- (a) What is meant by a Call Number ?
- (b) Write definition of the term 'Notation'.
- (c) What is meant by a 'Compound Subject' ?
- (d) Differentiate between Division and Classification.
- (e) What is meant by a 'Basic Subject' ?
- (f) Inductive and Deductive Process in Classification

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One)

[10]

- (a) What are special features of Book Classification ? Explain them with examples.
- (b) Write difference between Knowledge Classification and Book Classification.
- (c) Explain Tree of Porphyry in relation to the Process of Classification.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One)

[15]

- (a) What are different modes of Formation of Subjects ? Explain them with suitable examples.
  - (b) Explain structure of Main Classes in DDC.
  - (c) Define the term 'Library Classification'. What are various advantages of Classification in Libraries ?
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-105

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन)

[15]

- (अ) बोधांक म्हणजे काय ?
- (ब) 'चिन्हांकन' या संज्ञेची व्याख्या लिहा.
- (क) सामायिक विषय म्हणजे काय ?
- (ड) विभाजन व वर्गीकरण यातील फरक स्पष्ट करा.
- (इ) मूलभूत विषय (बेसिक सब्जेक्ट) म्हणजे काय ?
- (फ) वर्गीकरणातील आगम व निगम प्रक्रिया

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) ग्रंथ वर्गीकरणाची विशेष वैशिष्ट्ये कोणती ? ती उदाहरणासह स्पष्ट करा.
- (ब) ज्ञान वर्गीकरण व ग्रंथ वर्गीकरण यातील फरक लिहा.
- (क) वर्गीकरणाच्या प्रक्रिये संदर्भात पॉर्फिरिचा वृक्ष स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) विषय निर्मितीच्या विविध प्रक्रिया कोणत्या ? उदाहरणासह या प्रक्रिया स्पष्ट करा.
- (ब) ड्यूई डेसिमल वर्गीकरण पद्धतीमधील मुख्य वर्गांची रचना स्पष्ट करा.
- (क) 'ग्रंथालय वर्गीकरण' या संज्ञेची व्याख्या लिहा. ग्रंथालय वर्गीकरणाचे विविध फायदे कोणते ते लिहा.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-106

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2009

(B. Lib. I. Sc. : November - 2008)

PAPER - BL-106 : DOCUMENT DESCRIPTION - A (THEORY)

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
  - (2) Figures to the right indicate full marks.*
-

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three)

[15]

- (a) OPAC
- (b) Draw layout of main entry according to AACR 2 and write its functions.
- (c) Classified Catalogue
- (d) Dictionary Catalogue
- (e) Alphabetico-classed Catalogue
- (f) Bibliography

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One)

[10]

- (a) Explain differences between Classified Catalogue and Dictionary Catalogue.
- (b) What are the differences between Library Catalogue and a Bibliography ?
- (c) Explain functions and objectives of a Library Catalogue.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One)

[15]

- (a) Explain role of a Cataloguer in Library System.
  - (b) What is the importance of Technical Reading of Books ?
  - (c) Compare between Book Form of Catalogue with Card Form of Catalogue.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-106

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे द्या : (कोणतेही तीन)

[15]

- (अ) ओपॅक
- (ब) ए.ए.सी.आर. २ प्रमाणे मुख्य नोंदीचा आराखडा द्या आणि त्याची कार्ये द्या.
- (क) वर्गीकृत तालिका
- (ड) कोष तालिका
- (इ) अनुवर्ण वर्गीकृत तालिका
- (फ) ग्रंथसूची

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) वर्गीकृत तालिका व कोष तालिका यातील फरक स्पष्ट करा.
- (ब) ग्रंथालय तालिका व ग्रंथसूची यामधील फरक काय ते लिहा.
- (क) ग्रंथालय तालिकेची कार्ये व उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) ग्रंथालय पद्धतीतील तालिकाकाराची भूमिका स्पष्ट करा.
  - (ब) ग्रंथाच्या तांत्रिक वाचनाच्या बाबींचे महत्त्व काय ते लिहा.
  - (क) ग्रंथरूप तालिका व पत्ररूप तालिका या दोन्ही स्वरूपातील तालिकांची तुलना करा.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-107

B. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2009

(B. Lib. I. Sc. : November - 2008)

PAPER - BL-107 : INFORMATION TECHNOLOGY : BASICS (THEORY)

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
  - (2) Figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three)

[15]

- (a) Give features of Information Technology (I.T.).
- (b) What is Operating System ?
- (c) Write different types of Computer Systems.
- (d) What is meant by System Software ?
- (e) What is meant by Application Software ?
- (f) What is an Intranet ?

Q.2) Answer in 100 words : (Any One)

[10]

- (a) Explain functions of different units of a Computer System.
- (b) Define the terms Data and Information.
- (c) What are the different Storage Devices ? Explain in detail.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One)

[15]

- (a) Explain different sections in Libraries and Information Centres where computer can be used.
  - (b) Trace out history of different generations of Development of Computers.
  - (c) What is meant by I.T. ? Explain its impact on Library Services.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-107

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे द्या : (कोणतेही तीन)

[15]

- (अ) माहिती तंत्रज्ञानाची वैशिष्ट्ये द्या.
- (ब) ऑपरेटिंग सिस्टिम म्हणजे काय ?
- (क) संगणकाचे विविध प्रकार लिहा.
- (ड) सिस्टिम सॉफ्टवेअर म्हणजे काय ?
- (इ) ॲप्लिकेशन सॉफ्टवेअर म्हणजे काय ?
- (फ) इंटरनेट म्हणजे काय ?

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर द्या : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) संगणकाच्या विविध घटकांची कार्ये स्पष्ट करा.
- (ब) डेटा व माहिती या संज्ञांच्या व्याख्या द्या.
- (क) माहिती संचयाची विविध साधने स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर द्या : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) ग्रंथालये व माहिती केन्द्रामधील विविध विभागात संगणक कसा वापरता येईल ते स्पष्ट करा.
  - (ब) संगणकाच्या प्रगतीतील विविध पिढ्यांचा इतिहास नमूद करा.
  - (क) आय.टी. म्हणजे काय ? त्याचा ग्रंथालयाच्या सेवांवर होणारा प्रभाव स्पष्ट करा.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-111

M. Lib. I. Sc. (Semester-I) Examination - 2009

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

PAPER - ML-101 : INFORMATION, COMMUNICATION AND SOCIETY

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
  - (2) Figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q.1) Write in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) What is meant by Resource Sharing ?
- (b) Differentiate between Data, Information and Knowledge.
- (c) Explain concept of Library Consortia. Give examples.
- (d) Enumerate fundamental functions of a National Library.
- (e) Explain concept of Communication.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Write a critical note on the National Library of India.
- (b) Discuss barriers in Resource Sharing and suggest ways to overcome them.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Write an essay on Modern Media of Communication and explain its impact on Library Services.
- (b) Discuss changing roles and responsibilities of Library and Information Professionals in the Information Society.

[3611]-111/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-111

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) रिसोस शेअरिंग म्हणजे काय ?
- (ब) डेटा, माहिती व ज्ञान यातील फरक सांगा.
- (क) 'लायब्ररी कन्सोशिया' ही संकल्पना स्पष्ट करा. उदाहरणे द्या.
- (ड) राष्ट्रीय ग्रंथालयाच्या मूळभूत कार्याची यादी द्या.
- (इ) संप्रेषणाची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) भारतातील राष्ट्रीय ग्रंथालयावर समीक्षात्मक टीप लिहा.
- (ब) रिसोस शेअरिंगमधील अडथळ्यांची चर्चा करून ते दूर करण्याचे मार्ग सूचवा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) संप्रेषणाच्या आधुनिक साधनांवर निबंध लिहून ग्रंथालयातील सेवांवरील त्यांचा प्रभाव स्पष्ट करा.
- (ब) माहितीधिष्टीत समाजातील ग्रंथालय आणि माहिती व्यवसायिकांची जबाबदारी व बदलत्या भूमिकेची चर्चा करा.

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-112

M. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2009

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

PAPER - ML-102 : INTRODUCTION TO RESEARCH METHODOLOGY

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
  - (2) Figures to the right indicate full marks.*
-

Q.1) Answer in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) What is Hypothesis ? State its types.
- (b) State the Law of Single Variable.
- (c) What do you understand by Oral History ?
- (d) What is Sampling ?
- (e) Differentiate between Participant Observation and Non-participant Observation.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) “Report Writing is the last but not the least step in the Process of Research.” Discuss.
- (b) Bring out importance of ‘Cranfield Research Project’ in the LIS Research.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One)

[15]

- (a) What is Research Methodology ? Why Knowledge of Research Methodology is considered essential for a Librarian ?
  - (b) Enumerate various methods of Research and explain in detail the Case Study Method with reference to LIS Research.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-112

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन)

[15]

- (अ) 'गृहितके' म्हणजे काय ते सांगून गृहितकांचे प्रकार लिहा.
- (ब) एकचलत्वाचा (Single Variable) सिद्धांत सांगा.
- (क) मौखिक इतिहास म्हणजे काय ?
- (ड) नमूना निवड म्हणजे काय ?
- (इ) सहभागी निरीक्षण व असहभागी निरीक्षण यातील फरक सांगा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) "संशोधन अहवाल ही संशोधन प्रक्रियेतील सर्वात शेवटची पण महत्वाची पायरी आहे." चर्चा करा.
- (ब) 'क्रानफिल्ड संशोधन प्रकल्पा'चे ग्रंथालय व माहितीशास्त्र संशोधनातील महत्त्व विशद करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) संशोधन पद्धती म्हणजे काय ते सांगून ग्रंथपालास संशोधन पद्धतीचे ज्ञान असणे का गरजेचे आहे ते सांगा.
- (ब) संशोधनाच्या विविध पद्धती सांगून व्यष्टी अध्ययन पद्धत ग्रंथालय व माहितीशास्त्र संशोधनाच्या संदर्भात स्पष्ट करा.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-113

M. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2009

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

PAPER - ML-103 : INFORMATION RETRIEVAL

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

(1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Answer in 50 words each : (Any Three)

[15]

- (a) Explain need of Vocabulary Control.
- (b) State and describe in brief the types of Information Products.
- (c) Mention characteristics of Indexing Languages.
- (d) What is Boolean Logic ? Draw Venn Diagrams.
- (e) What is meant by Automatic Indexing ?

Q.2) Answer in 100 words : (Any One)

[10]

- (a) Discuss various search strategies used for retrieving Information.
- (b) Write a note on Information Retrieval Models.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One)

[15]

- (a) What are Recall Ratio and Precision Ratio ? Explain their importance in evaluation of Information Retrieval System.
  - (b) What is meant by Information Analysis and Repackaging ? Describe its any two methods.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-113

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन)

[15]

- (अ) संज्ञा नियंत्रणाची गरज स्पष्ट करा.
- (ब) माहिती साधनांचे (Information Products) प्रकार सांगून त्यांचे थोडक्यात वर्णन करा.
- (क) निर्देशन भाषांची वैशिष्ट्ये नमूद करा.
- (ड) बुलियन लॉजिक म्हणजे काय ते सांगून व्हेनची आकृती काढा.
- (इ) स्वयंचलित निर्देशन म्हणजे काय ?

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) माहिती प्रतिप्राप्तीसाठी उपयोगात येणाऱ्या विविध शोध व्यूहरचनांची चर्चा करा.
- (ब) माहिती प्रतिप्राप्ती मॉडेल्सवर टीप लिहा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) रिकॉल आणि प्रिसिजन रेशो म्हणजे काय ते सांगून माहिती प्रतिप्राप्ती पद्धतीच्या मूल्यमापनातील त्यांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
  - (ब) माहिती विश्लेषण आणि पुनर्संघटन म्हणजे काय ते सांगून त्याच्या कोणत्याही दोन पद्धतींचे वर्णन करा.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-114

M. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2009

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

**PAPER - ML-104 : MANAGEMENT OF LIBRARIES AND
INFORMATION CENTRES - A (THEORY)**

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Answer in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Describe any two approaches to Management.
- (b) State qualities of a Good Manager.
- (c) Explain concept of MBO.
- (d) What is Job Description and Job Analysis ?
- (e) What is meant by Outsourcing ? Mention library activities which can be outsourced.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Write a note on Scientific Management.
- (b) What is ZBB ? Explain how it is useful in preparing a budget for Libraries.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) What is Cost-Benefit Analysis ? Explain how it is useful in Library Management.
- (b) Bring out importance of Planning in Management and explain various types of Plans.

[3611]-114/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-114

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) व्यवस्थापनाच्या कोणत्याही दोन दृष्टीकोनांचे वर्णन करा.
- (ब) चांगल्या व्यवस्थापकाची गुणवैशिष्ट्ये सांगा.
- (क) एम.बी.ओ. ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- (ड) कार्यवर्णन व कार्यविश्लेषण म्हणजे काय ?
- (इ) आऊटसोर्सिंग म्हणजे काय ते सांगून ग्रंथालयातील कोणकोणत्या कार्यांचे आऊटसोर्सिंग करता येईल ते नमूद करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) शास्त्रीय व्यवस्थापनावर टीप लिहा.
- (ब) शून्यधारित अर्थसंकल्प (Zero Base Budget) म्हणजे काय ते सांगून ग्रंथालयाचे अंदाजपत्र तयार करतांना ते कसे उपयोगी ठरते ते स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) खर्च-नफा विश्लेषण म्हणजे काय ते सांगून ते ग्रंथालय व्यवस्थापनाकरिता कसे उपयुक्त ठरते ते स्पष्ट करा.
- (ब) व्यवस्थापनात नियोजनाचे महत्त्व सांगून नियोजनाचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.

[3611]-114/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-115

M. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2009

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

PAPER - ML-105 : INFORMATION TECHNOLOGY – BASICS (THEORY)

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Answer in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) What is meant by Transmission Modes ?
- (b) Write a short note on LAN.
- (c) State characteristics of WAN.
- (d) Define Weblogs and state its types.
- (e) Write a note on RSS Feed.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) What is Network Topology ? Describe various types of Topologies.
- (b) Differentiate between Bounded and Unbounded Media of Communication.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) What is Internet Security ? Discuss how Internet Security can be ensured in a Library.
- (b) Write an essay on current trends in IT Applicable to Libraries.

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-115

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणत्याही तीन) [15]

- (अ) दळणवळण पद्धती म्हणजे काय ?
- (ब) लॅन (LAN) वर थोडक्यात टीप लिहा.
- (क) वॅनची (WAN) वैशिष्ट्ये नमूद करा.
- (ड) वेबलॉगची (Weblog) व्याख्या देऊन त्याचे प्रकार सांगा.
- (इ) आरएसएस फीड (RSS Feed) वर टीप लिहा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [10]

- (अ) नेटवर्क टोपोलॉजी म्हणजे काय ? टोपोलॉजीच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा.
- (ब) बंदिस्त (Bounded) आणि मुक्त (Unbounded) संप्रेक्षण माध्यमांमधील फरक स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणताही एक) [15]

- (अ) इंटरनेट सुरक्षा म्हणजे काय ? इंटरनेटची सुरक्षा कशी साध्य करता येईल त्याची चर्चा करा.
- (ब) ग्रंथालयास उपयुक्त ठरणार्या माहिती तंत्रज्ञानातील प्रचलित प्रवाहावर निबंध लिहा.

[3611]-115/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-116

M. Lib. I. Sc. (Semester - I) Examination - 2009

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

PAPER - ML - 106 : LIBRARY AND USERS

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

(1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Answer in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Define 'Information Needs'.
- (b) What is meant by Information Seeking Behaviour ?
- (c) State importance of User Studies.
- (d) Explain what is meant by Questionnaire ?
- (e) State need of Information Literacy.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Explain advantages and disadvantages of Questionnaire.
- (b) Describe various methods of User Study.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Explain in detail various methods of conducting Information Literacy Programmes.
- (b) State various types of Information Users and explain their information needs.

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-116

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) 'माहितीची गरज' व्याख्या द्या.
- (ब) माहिती शोधाचे वर्तन म्हणजे काय ?
- (क) उपभोक्ता अभ्यासाचे महत्त्व सांगा.
- (ड) प्रश्नावली म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.
- (इ) माहिती साक्षरतेची आवश्यकता सांगा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) प्रश्नावलीचे फायदे-तोटे स्पष्ट करा.
- (ब) उपभोक्ता अभ्यासाच्या विविध पद्धतींचे वर्णन करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) माहिती साक्षरता उपक्रम राबविण्याच्या विविध पद्धती सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
- (ब) माहिती उपभोक्त्यांचे विविध प्रकार सांगून त्यांच्या माहितीच्या गरजा स्पष्ट करा.

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-201

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2009

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

PAPER - BL-201 : LIBRARY SYSTEM

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Explain functions of Public Libraries.
- (b) Explain purpose of Library Legislation.
- (c) Discuss need of Resource Sharing and Constortia in today's environment.
- (d) School Libraries
- (e) Copyright Act

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Explain Lacunae in Maharashtra State Public Library Act, 1967.
- (b) Explain role of IFLA in the development of Library Profession.
- (c) Discuss functions of UNESCO in the Development of Libraries.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Explain role of International Library Association in the development of Library Profession.
- (b) What are the different services provided by Special Libraries ? Explain with examples.
- (c) Explain salient features of Maharashtra State Public Library Act, 1967.

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-201

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन)

[15]

- (अ) सार्वजनिक ग्रंथालयांची कार्ये स्पष्ट करा.
- (ब) 'ग्रंथालय कायदा'चे हेतू स्पष्ट करा.
- (क) ग्रंथ साधनांचा सहकारी तत्त्वावर उपयोग व कन्सोर्शिया कार्यक्रमांची आजच्या काळातील गरज स्पष्ट करा.
- (ड) शालेय ग्रंथालय
- (इ) कॉपीराइट ॲक्ट

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) महाराष्ट्र सार्वजनिक ग्रंथालय कायदा, १९६७ मधील उणीवा
- (ब) ग्रंथालय व्यवसायाच्या विकासातील इफ्लाची (IFLA) भूमिका स्पष्ट करा.
- (क) यूनेस्कोच्या (UNESCO) ग्रंथालय विकासातील कार्याची चर्चा करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) ग्रंथालयाच्या क्षेत्रातील आंतरराष्ट्रीय संस्थेची ग्रंथालय व्यवसाय विकासातील कार्ये स्पष्ट करा.
- (ब) विशेष ग्रंथालयांमधून कोणत्या विविध प्रकारच्या सेवा दिल्या जातात ? सोदाहरण स्पष्ट करा.
- (क) महाराष्ट्र सार्वजनिक ग्रंथालय कायदा, १९६७ची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा.

[3611]-201/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-202

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2009

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

PAPER BL-202 : LIBRARY MANAGEMENT

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
  - (2) Figures to the right indicate full marks.*
-

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three)

[15]

- (a) Purpose of Library Committee
- (b) Define Financial Management.
- (c) What is meant by Creativity ?
- (d) Define Human Resource Management.
- (e) Suggest any five rules for a Public Library.
- (f) Types of Budgets

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One)

[10]

- (a) Write a short note on Motivation.
- (b) Discuss in brief the role of Librarian in Library Committee.
- (c) What is meant by Library Statistics ?

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One)

[15]

- (a) Define Management and explain in detail the Principles of Management.
  - (b) State importance of an Annual Report of a Library. Explain various contents to be included in an Annual Report.
  - (c) Frame rules and regulations for a University Library.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-202

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन)

[15]

- (अ) ग्रंथालय समितीचे हेतू स्पष्ट करा.
- (ब) आर्थिक व्यवस्थापनाची व्याख्या लिहा.
- (क) सर्जनशीलता म्हणजे काय ?
- (ड) मनुष्यबळ व्यवस्थापनाची (HRM) व्याख्या द्या.
- (इ) सार्वजनिक ग्रंथालयासाठी पाच नियम सूचवा.
- (फ) अंदाजपत्रकाचे प्रकार लिहा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर द्या : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) 'प्रेरणा' या संज्ञेवर थोडक्यात टीप लिहा.
- (ब) ग्रंथालय समितीतील ग्रंथपालाची भूमिका थोडक्यात स्पष्ट करा.
- (क) ग्रंथालय सांख्यिकी (Statistics) म्हणजे काय ?

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) व्यवस्थापनाची व्याख्या देऊन व्यवस्थापनाच्या तत्वांची चर्चा करा.
  - (ब) ग्रंथालयाच्या वार्षिक अहवालाचे महत्त्व सांगून त्यामध्ये कोणकोणत्या बाबींचा समावेश असावा ते थोडक्यात सांगा.
  - (क) विद्यापीठ ग्रंथालयाकरिता नियम तयार करा.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-203

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2009

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

PAPER - BL-203 : REFERENCE SOURCES

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
  - (2) Figures to the right indicate full marks.*
-
-

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three)

[15]

- (a) Define the source 'Gazetteer'.
- (b) What is meant by 'Reference Source' ?
- (c) Enumerate and explain in short the criteria to evaluate dictionaries.
- (d) What are different criteria to evaluate electronic sources ?
- (e) What is 'Database' ? Give its suitable examples.
- (f) Encyclopedia is a Multipurposed Reference Source. Explain.

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One)

[10]

- (a) What is meant by Bibliographic Control in various contexts ?
- (b) Explain purpose of 'User Education' in a Library.
- (c) Which reference sources will you recommend in a School Library ? Give suitable reasons for your choice.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One)

[15]

- (a) Differentiate between General Book and Reference Source.
- (b) What are the criteria to evaluate Gazetteer ? Explain them in detail.
- (c) Describe scope of following sources :
  - (i) Europa Year Book
  - (ii) The World of Learning
  - (iii) Dictionary of National Biography (India)

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-203

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन)

[15]

- (अ) 'गॅझेटियर' या संदर्भ साधनाची व्याख्या लिहा.
- (ब) 'संदर्भ साधन' म्हणजे काय ?
- (क) 'शब्दकोशा'च्या मूल्यमापनांचे निकष कोणते ते लिहा आणि थोडक्यात स्पष्ट करा.
- (ड) इलेक्ट्रॉनिक साधनांच्या मूल्यमापनाचे निकष कोणते ते लिहा.
- (इ) 'डेटाबेस' म्हणजे काय ? डेटाबेसची उदाहरणे लिहा.
- (फ) 'ज्ञानकोश' हा बहुउद्देशीय संदर्भ साधन आहे. स्पष्ट करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) 'सूचीय नियंत्रण' म्हणजे काय ? विविध संदर्भातील सूचीय नियंत्रणाचे कार्य स्पष्ट करा.
- (ब) ग्रंथालयात 'उपयोजक प्रशिक्षणा'चा हेतू स्पष्ट करा.
- (क) शालेय ग्रंथालयांत तुम्ही कोणत्या संदर्भ साधनांची शिफारस कराल ? तुमच्या निवडीच्या समर्थनार्थ योग्य कारणे लिहा.

[3611]-203

3

P.T.O.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) सामान्य ग्रंथ व संदर्भ साधन यातील फरक स्पष्ट करा.
  - (ब) गॅझेटियर या संदर्भ साधनाचे मूल्यमापनाचे निकष कोणते ते सविस्तरपणे स्पष्ट करा.
  - (क) खालील संदर्भ साधनांच्या व्याप्तीचे वर्णन करा :
    - (i) युरोपा इयर बुक
    - (ii) द वर्ल्ड ऑफ लर्निंग
    - (iii) डिक्शनरी ऑफ नॅशनल बायोग्राफी (इंडिया)
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-204

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2009

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

PAPER - BL-204 : DOCUMENTATION TECHNIQUES AND SERVICES

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

(1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three)

[15]

- (a) Need for Vocabulary Control in Indexing
- (b) Science Citation Index
- (c) The need of Reprographic Service in Libraries
- (d) Translation Centres in India
- (e) PRECIS Indexing System

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One)

[10]

- (a) What is meant by Post Coordinate Indexing System ? Explain its features giving suitable example.
- (b) What are services provided by NASSDOC ?
- (c) Define 'Abstract'. State qualities of Good Abstract.

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One)

[15]

- (a) What is meant by 'CAS' ? Explain different ways of providing CAS.
  - (b) Write down features of Keyword Indexing / Free Indexing with suitable examples.
  - (c) Write in detail the objective and services provided by NISCAIR.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-204

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन)

[15]

- (अ) निर्देशनात संज्ञा नियंत्रणाची आवश्यकता
- (ब) सायन्स सायटेशन इंडेक्स
- (क) प्रतिरूप मुद्रण सेवेची ग्रंथालयात गरज
- (ड) भारतातील अनुवाद केंद्रे
- (इ) प्रेसी निर्देशन पद्धती

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) पश्चात समन्वय निर्देशन पद्धती म्हणजे काय ? त्याची वैशिष्ट्ये सोदाहरण स्पष्ट करा.
- (ब) 'नॅसडॉक' द्वारा कोणत्या सेवा दिल्या जातात ? स्पष्ट करा.
- (क) 'सार'ची व्याख्या द्या. चांगल्या साराची वैशिष्ट्ये नमूद करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) प्रचलित जागरूकता सेवा म्हणजे काय ? ही सेवा देण्याच्या विविध मार्गांची स्पष्टीकरणे द्या.
  - (ब) मुक्त निर्देशन पद्धती / किवर्ड निर्देशन पद्धतीची सोदाहरण वैशिष्ट्ये लिहा.
  - (क) निसर्केयर्सची उद्दिष्टे व सेवा सविस्तर लिहा.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-205

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2009

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

PAPER - BL-205 : KNOWLEDGE ORGANISATION – B (THEORY)

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

(1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Write answers in 50 words each : (Any Three)

[15]

- (a) Define the term 'Canons of Classification'.
- (b) What is meant by 'Characteristics' ?
- (c) Explain the term 'Fundamental Category'.
- (d) What is meant by 'Postulational Approach' ?
- (e) Explain the term 'Evolution Sequence'.
- (f) Phase Relation Device

Q.2) Write answer in 100 words : (Any One)

[10]

- (a) Explain in short various types (species) of Library Classification.
- (b) FID/CR
- (c) Special Auxiliaries in UDC

Q.3) Write answer in 300 words : (Any One)

[15]

- (a) Write a detailed note on the structure and nature of UDC.
  - (b) What are the Canons for Characteristics ? Explain them with examples.
  - (c) Five Fundamental Categories in Colon Classification
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-205

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन)

[15]

- (अ) 'वर्गीकरणाची सूत्रे' या संज्ञेची व्याख्या लिहा.
- (ब) 'गुणलक्षण' म्हणजे काय ?
- (क) 'मूलभूत पैलू' ही संज्ञा स्पष्ट करा.
- (ड) 'गृहीतक दृष्टिकोन' स्पष्ट करा.
- (इ) 'उत्क्रांती क्रम' ही संज्ञा स्पष्ट करा.
- (फ) प्रावस्था संबंध युक्ती

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) ग्रंथालय वर्गीकरणाचे विविध प्रकार थोडक्यात स्पष्ट करा.
- (ब) एफआयडी/सीआर
- (क) युडीसीमधील विशेष सहाय्यकारी

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) युडीसीची रचना व स्वरूप यावर सविस्तर टीप लिहा.
  - (ब) गुणलक्षणविषयक सूत्रे कोणती ? उदाहरणासह स्पष्ट करा.
  - (क) कोलन वर्गीकरण पद्धतीतील पाच मूलभूत पैलू
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-206

B. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2009

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

PAPER - BL-206 : DOCUMENT DESCRIPTION – B (THEORY)

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

(1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Answers in 50 words each : (Any Three)

[15]

- (a) Explain need of Centralized Cataloguing.
- (b) Explain need of Co-operative Cataloguing.
- (c) What is meant by Union Catalogue ?
- (d) What is the purpose of Subject Cataloguing ?
- (e) Explain concept of Corporate Author.
- (f) Introduce the concept Metadata.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One)

[10]

- (a) Explain method of Chain Procedure of Deriving Subject Heading.
- (b) Explain different forms of Centralized Cataloguing.
- (c) Explain ISBD and CCF.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One)

[15]

- (a) Explain features of Sear's List of Subject Heading.
  - (b) Differentiate between Centralized Cataloguing and Co-operative Cataloguing.
  - (c) Explain any three Canons of Cataloguing.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 2

[3611]-206

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन)

[15]

- (अ) केंद्रीय तालिकीकरणाची गरज स्पष्ट करा.
- (ब) सहकारी तालिकीकरणाची गरज स्पष्ट करा.
- (क) संघतालिका म्हणजे काय ?
- (ड) विषय तालिकीकरणाचा हेतू काय ?
- (इ) समष्टी ग्रंथकार ही संकल्पना स्पष्ट करा.
- (फ) मेटाडेटा या संकल्पनेची ओळख करून द्या.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) विषय शीर्षक तयार करण्याची शृंखला पद्धती स्पष्ट करा.
- (ब) केन्द्रीय तालिकीकरणाची विविध रूपे स्पष्ट करा.
- (क) आयएसबीडी आणि सीसीएफ या संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) सियर्स लिस्ट ऑफ सब्जेक्ट हेडिंग्जची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
  - (ब) केन्द्रीय तालिकीकरण व सहकारी तालिकीकरण यामधील फरक स्पष्ट करा.
  - (क) तालिकीकरणाची कोणतीही तीन सूत्रे स्पष्ट करा.
-

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-211

M. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2009

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

**PAPER ML-201 : LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE EDUCATION
(June 2008 Pattern)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

(1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) What do you mean by Accreditation of Library and Information Science Departments ?
- (b) Define IPR.
- (c) State characteristics of a Profession.
- (d) What is Knowledge Management ?
- (e) State merits of 'Lecture' Method of Teaching.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) State need for Code of Ethics for Librarianship.
- (b) Describe Process of Accreditation adopted by ALA.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Enumerate various Methods of Evaluation and describe any two of them with their merits and demerits.
- (b) What is Copyright ? Discuss its implications in Librarianship.

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-211

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन)

[15]

- (अ) ग्रंथालय आणि माहितीशास्त्र विभागाची अधिस्वीकृती (Accreditation) म्हणजे काय ?
- (ब) आय.पी.आर.ची व्याख्या द्या.
- (क) व्यवसायाची (Profession) वैशिष्ट्ये सांगा.
- (ड) ज्ञान व्यवस्थापन म्हणजे काय ?
- (इ) अध्यापनाच्या 'व्याख्यान' पद्धतीचे गुण सांगा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) नैतिकतेच्या संहितेची (Code of Ethics) ग्रंथपालनासाठी आवश्यकता सांगा.
- (ब) ए.एल.ए.ने अवलंबिलेल्या अधिस्वीकृतीच्या (Accreditation) प्रक्रियेचे वर्णन करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) मूल्यमापनाच्या विविध पद्धती नमूद करून त्यापैकी कोणत्याही दोनाच्या गुण-दोषांसह वर्णन करा.
- (ब) प्रकाशनाधिकार (Copyright) म्हणजे काय ते सांगून त्याच्या ग्रंथपालनावरील परिणामांची चर्चा करा.

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-212

M. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2009

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

**PAPER - ML-202 : STATISTICAL TECHNIQUES OF RESEARCH
AND BIBLIOMETRICS**

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) What is a Research Report ?
- (b) Explain concept of Obsolescence.
- (c) What is SPSS ? State its uses.
- (d) Define Scientometrics.
- (e) Explain with example the difference between Mode and Median.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Explain Bradford's Law.
- (b) Explain how Data Analysis and Interpretation enables generalisation ?

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Explain usefulness of Citation Analysis in Collection Development and Management.
- (b) Describe in detail any one of Style of Manual.

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-212

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) संशोधन अहवाल म्हणजे काय ?
- (ब) ऑब्सोलसन्सची (Obsolescence) संकल्पना स्पष्ट करा.
- (क) एस.पी.एस.एस. म्हणजे काय ते सांगून त्याचे उपयोग सांगा.
- (ड) सायंटोमेट्रिक्सची व्याख्या द्या.
- (इ) मोड आणि मिडियनमधील फरक उदाहरणासह स्पष्ट करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) ब्रॅडफोर्डचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (ब) डेटा विश्लेषण आणि अर्थनिवर्चनामुळे सामान्यीकरण कसे शक्य होते ते स्पष्ट करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) वाचनसाहित्य संग्रह विकासासाठी आणि व्यवस्थापनासाठी उद्धरण विश्लेषणाची उपयुक्तता स्पष्ट करा.
- (ब) कोणत्याही एका शैली पुस्तिकेचे (Style Manual) सविस्तर वर्णन करा.

[3611]-212/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-213

M. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2009

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

**PAPER - ML-203 : BIBLIOGRAPHIC CONTROL AND
INFORMATION SYSTEMS**

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

(1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1) Answer in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) Discuss concept of Bibliographic Control.
- (b) What is UAP ? State its need and objectives.
- (c) Write a note on UNESCO's Contribution in UBC.
- (d) Explain role of NICFOS.
- (e) Comment on the Library and Information Policy of India.

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Explain role of NISCAIR in Bibliographic Control in India.
- (b) Write a detailed note on 'MEDLARS'.

Q.3) Answer in detail in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Discuss objectives of UNISIST and their achievements.
- (b) What are the basic objectives of an International Information System ? Discuss activities of any two International Information Systems.

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-213

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन) [15]

- (अ) सूचीय नियंत्रणाची संकल्पना स्पष्ट करा.
- (ब) यूएपी (UAP) म्हणजे काय ? त्याची आवश्यकता आणि उद्देश नमूद करा.
- (क) जागतिक ग्रंथसूचीय नियंत्रणातील युनेस्कोच्या योगदानावर टीप लिहा.
- (ड) निक्फोस (NICFOS)ची भूमिका विशद करा.
- (इ) भारताच्या ग्रंथालय आणि माहितीविषयक धोरणांवर टिप्पणी करा.

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [10]

- (अ) भारतातील ग्रंथसूचीय नियंत्रणातील निस्केअरची (NISCAIR) भूमिका स्पष्ट करा.
- (ब) मेडलर्सवर (MEDLARS) सविस्तर टीप लिहा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक) [15]

- (अ) युनिसिस्टच्या उद्दिष्टांची व साध्यांची चर्चा करा.
- (ब) आंतरराष्ट्रीय माहिती पद्धतीची मूळ उद्दिष्टे सांगून जागतिक स्तरावर कार्यरत असलेल्या कोणत्याही दोन माहिती पद्धतींच्या कार्याची चर्चा करा.

[3611]-213/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-214

M. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2009

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

**PAPER - ML-204 : MANAGEMENT OF LIBRARIES AND
INFORMATION CENTERS - B (THEORY)**

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) *All questions are compulsory.*
  - (2) *Figures to the right indicate full marks.*
-

Q.1) Answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) State steps involved in Project Management.
- (b) What is Quality Audit ?
- (c) Write a note on SWOT Analysis.
- (d) Explain in brief Performance Measurement Techniques.
- (e) What is Time and Motion Study ?

Q.2) Answer in 100 words : (Any One) [10]

- (a) Discuss with example how CPM technique can be used in a Library.
- (b) Explain concept of re-engineering and state how you will implement it in a Library ?

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) What is Marketing of Information Services ? Describe how marketing of information services can be carried out in a University Library ?
  - (b) What is Management of Change ? Discuss various techniques of managing the change.
-

[3611]-214/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-214

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन)

[15]

- (अ) प्रकल्प व्यवस्थापनातील पायऱ्या सांगा.
- (ब) क्वालिटी ऑडिट म्हणजे काय ?
- (क) स्वॉट ॲनॅलिसिसवर टीप लिहा.
- (ड) कार्यक्षमता मोजमाप (Performance Measurement) करण्याची यंत्रे थोडक्यात विशद करा.
- (इ) 'टाइम ॲण्ड मोशन स्टडी' म्हणजे काय ?

प्र.2) १०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) सी.पी.एम. तंत्र ग्रंथालयात कसे वापरता येईल ते सोदाहरण स्पष्ट करा.
- (ब) पुनःअभियांत्रिकी ही संकल्पना स्पष्ट करून तीचे ग्रंथालयात कसे उपयोजन कराल ते सांगा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) माहितीच्या सेवांचे विपणन म्हणजे काय ते सांगून विद्यापीठ ग्रंथालयात माहितीच्या सेवांचे विपणन कसे कराल त्याचे वर्णन करा.
- (ब) बदलाचे व्यवस्थापन म्हणजे काय ते सांगून बदलाच्या व्यवस्थापनाच्या विविध तंत्रांची चर्चा करा.

[3611]-214/2

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-215

M. Lib. I. Sc. (Semester - II) Examination - 2009

LIBRARY AND INFORMATION SCIENCE

**PAPER - ML-205 : INFORMATION TECHNOLOGY –
APPLICATIONS (THEORY)**

(June 2008 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 40

Instructions :

- (1) All questions are compulsory.*
- (2) Figures to the right indicate full marks.*

Q.1) Answers in 50 words each : (Any Three) [15]

- (a) What is meant by Multimedia ? State its uses.
- (b) Name any five softwares used for establishing Digital Library.
- (c) Define Metadata and enlist elements of Dublin Core.
- (d) State advantages and disadvantages of E-journals.
- (e) Write a note on Data Warehousing.

Q.2) Answer in 150 words : (Any One) [10]

- (a) What is Library Network ? Discuss in detail its need, purpose and advantages.
- (b) What is Electronic Publishing ? Highlight its impact on Libraries and Information Centres.

Q.3) Answer in 300 words : (Any One) [15]

- (a) Describe in detail the characteristics, objectives, functions and need of a Digital Library.
- (b) What is meant by Electronic Database ? Explain criteria for the evaluation of Database.

[3611]-215/1

Total No. of Questions : 3]

[Total No. of Printed Pages : 1

[3611]-215

मराठी रूपांतर

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 40

सूचना :

- (1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
- (2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) ५० शब्दांत उत्तरे लिहा : (कोणतेही तीन)

[15]

- (अ) मल्टिमिडिया (Multimedia) म्हणजे काय ते सांगून त्याचे उपयोग सांगा.
- (ब) डिजिटल ग्रंथालय स्थापन करण्याकरिता लागणाऱ्या कोणत्याही पाच आज्ञावलींची नावे द्या.
- (क) मेटाडेटाची व्याख्या देऊन डबलिन कोरमधील घटकांची यादी द्या.
- (ड) इ-नियतकालिकेचे फायदे आणि तोटे सांगा.
- (इ) डेटा वेअरहाऊसिंगवर टीप लिहा.

प्र.2) १५० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[10]

- (अ) ग्रंथालयाचे जाळे म्हणजे काय ते सांगून त्याची आवश्यकता, हेतू आणि फायद्यांची सखोल चर्चा करा.
- (ब) इलेक्ट्रॉनिक पब्लिशिंग म्हणजे काय ते सांगून त्याचा ग्रंथालय आणि माहिती केंद्रावरील प्रभाव अधोरेखित करा.

प्र.3) ३०० शब्दांत उत्तर लिहा : (कोणतेही एक)

[15]

- (अ) डिजिटल ग्रंथालयाची वैशिष्ट्ये, हेतू, कार्ये आणि आवश्यकतेचे सविस्तर वर्णन करा.
- (ब) इलेक्ट्रॉनिक डेटाबेस म्हणजे काय ते सांगून डेटाबेसच्या मूल्यमापनाचे निकष स्पष्ट करा.

[3611]-215/2